

وزارت جهاد کشاورزی

جمهوری اسلامی ایران

Iran veterinary organization

دستورالعمل اجرایی:

ضوابط و مقررات بهداشتی
نگهداری و پرورش ماهی
در محیط های محصور دریایی

دفتر نظارت بر بهداشت عمومی
و مواد غذایی

و
دفتر بهداشت و مدیریت
بیماری های آبزیان

Directive of :

Technical and Hygienic regulations for
Marine Cage/pen Culture

آدرس: تهران، خیابان ولی عصر، دوراهی یوسف آباد، ابتدای خیابان سید
جمال الدین اسدآبادی، ساختمان سازمان دامپزشکی کشور

تلفن: ۸۸۹۶۲۳۸۰ - ۸۸۹۵۰۸۷۶ دورنویس: ۸۸۹۵۷۲۵۲
WWW.IVO.IR پایگاه اینترنتی:

مقررات ملی دامپزشکی

۹۲/۶۵/IVO

مرداد ماه ۱۴۰۲

(بازنگری پنجم)

92/65/IVO
Aug-2023

فهرست

عنوان	صفحه
هدف.....	۲.....
تعاریف ، واژه ها و اصطلاحات	۲.....
دامنه کاربرد	۳.....
مسئولیت اجراء	۳.....
قوانین و مقررات	۳.....
تعیین محل استقرار مرکز.....	۴.....
شیوه های نگهداری و پرورش	۴.....
ظرفیت مرکز	۴.....
حریم بهداشتی.....	۵.....
طرح و نقشه تاسیسات اصلی و پشتیبان	۵.....
برنامه کنترل بهداشتی آب	۶.....
ویژگی های فیزیکوشیمیایی، میکروبیولوژی و حداکثر مجاز فلزات سنگین آب	۷.....
شرایط صدور پروانه بهداشتی تاسیس و بهره برداری مرکز	۹.....
شرح وظایف	۱۰.....

دستورالعمل اجرایی

ضوابط و مقررات بهداشتی نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی (بازنگری پنجم)

دستورالعمل اجرایی « ضوابط و مقررات بهداشتی مراکز نگهداری و پرورش ماهی در قفس در آب های دریایی » (بازنگری چهارم) با کد « دستورالعمل ۹۲/۶۵ دامپزشکی » که طی نامه شماره ۴۰۰/۱۰/۴۳۵۵۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۵/۲۸ ابلاغ شده بود، توسط دفتر نظارت بر بهداشت عمومی و مواد غذایی و دفتر بهداشت و مدیریت بیماری های آبزیان و با همکاری سازمان شیلات ایران مورد بازنگری پنجم قرار گرفت و با عنوان « ضوابط و مقررات بهداشتی نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی » در کارگروه مشترک مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۹ سازمان دامپزشکی کشور و سازمان شیلات ایران تصویب و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می باشد.

ماده ۱ - هدف :

تعیین ضوابط و مقررات بهداشتی صدور و تمدید پروانه بهداشتی تاسیس و بهره برداری مراکز نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی در آب های تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران و اجرای ضوابط بهداشتی-قرنطینه ای سازمان دامپزشکی کشور به منظور پیشگیری و کنترل بیماری های آبزیان و تولید فرآورده های آبرزی سالم، می باشد.

تبصره- گونه ماهی پرورشی بایستی در فهرست ماهیان مجاز برای نگهداری و پرورش در آب های دریایی شمال و جنوب کشور (حسب مورد) که توسط سازمان شیلات ایران ابلاغ می شود، باشد.

ماده ۲ - تعاریف، واژه ها و اصطلاحات :

در این دستورالعمل علاوه بر واژه ها و اصطلاحات تعریف شده در قانون سازمان دامپزشکی کشور- مصوب ۱۳۵۰ و آئین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی - مصوب سال ۱۳۸۷ ، واژه ها و اصطلاحات زیر نیز به کار می رود.

۲-۱- مرکز : مرکز(مزرعه) نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی

۲-۲- محیط محصور: به بخشی از پهنه دریایی که با استفاده از سازه های مناسب به همراه سامانه مهار، محصور شده است، اطلاق می شود. این محیط های محصور شامل قفس های ثابت، شناور، غوطه ور و قابل غوطه وری و یا پن می باشند.

۲-۳- پن: سطح محصور شده ای از پهنه دریایی است که بصورت ثابت استقرار یافته و کف آن را بستر دریا تشکیل می دهد.

۲-۴- سایت پشتیبان ساحلی : شامل بنادر و اراضی ساحلی می باشد که امکان پشتیبانی از مراکز نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی را فراهم می سازد.

۲-۵- هیدروبیولوژی آب : علم شناسایی موجودات زنده آب و اثرات و ارتباطات آن ها با محیط

۲-۶- TDS (Total Dissolved Solids): کلیه مواد جامد محلول در آب (آلی و غیرآلی) که برابر مجموع غلظت همه یون های موجود در آب می باشد. این فاکتور مشخص کننده درجه شفافیت آب است.

۲-۷- رسوبات زیستی (Biofouling) : چسبیدن موجودات آلی به یک سطح در تماس با آب که شامل بیوفیلم ها (اجتماع یا ماتریکس پیچیده از میکروارگانیسم ها و تولیدات میکروبی که به یک سطح متصل شده و توسط مواد پلیمری خارج سلولی پوشیده شده باشد)، می باشد.

۲-۸- پهنه آبی : محدوده آبی دریایی است که بر اساس ضوابط و مقررات سازمان شیلات ایران و مفاد این دستورالعمل مناسب برای نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور تشخیص داده می شود.

۲-۹- آب های داخلی: به انواع آب گیرها نظیر مخازن پشت سدها، آب بندان ها و دریاچه های طبیعی (با اهداف غیر قابل شرب)، اطلاق می شود.

ماده ۳- دامنه کاربرد :

این دستورالعمل در خصوص نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی (آب های تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران) به منظور صدور و تمدید پروانه بهداشتی تاسیس و بهره برداری، کاربرد دارد و مشمول تن ماهیان و نگهداری و پرورش ماهی در آب های داخلی نمی باشد.

ماده ۴ - مسئولیت اجراء :

اشخاص حقیقی و حقوقی که متقاضی تاسیس و بهره برداری مرکز نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی (تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران) می باشند و سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و یا واحدهای استانی مربوط که مبادرت به صدور/تمدید پروانه بهداشتی (تاسیس/ بهره برداری) مرکز می نمایند و نیز مسئولین فنی بهداشتی مربوطه، ملزم به اجرای مفاد این دستورالعمل بوده و اداره کل دامپزشکی استان، مسئول نظارت بر حسن اجرای آن می باشد.

ماده ۵ - قوانین و مقررات :

- ۱-۵- قانون سازمان دامپزشکی کشور- مصوب ۱۳۵۰
- ۲-۵- قانون نظام جامع دامپروری کشور- مصوب ۱۳۸۸
- ۳-۵- قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی کشور- مصوب ۱۳۷۴
- ۴-۵- ماده (۳۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران- مصوب ۱۳۹۵
- ۵-۵- آئین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی- مصوب ۱۳۸۷
- ۶-۵- آئین نامه چگونگی کنترل بهداشتی تردد، نقل و انتقال، واردات و صادرات دام زنده و فرآورده های خام دامی- مصوب ۱۳۷۳
- ۷-۵- آئین نامه مبارزه با بیماری های دامی و جلوگیری از سرایت و انتشار آن ها - مصوب ۱۳۹۰
- ۸-۵- آئین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی کشور- مصوب ۱۳۷۸
- ۹-۵- آئین نامه اجرایی ماده (۳۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران- مصوب ۱۳۹۷
- ۱۰-۵- آئین نامه اجرایی سازمان بنادر و دریانوردی کشور- مصوب ۱۳۴۸ و الحاقیه مصوب ۱۳۸۷

ماده ۶- تعیین محل استقرار مرکز:

تعیین محل استقرار مرکز (Site selection) براساس گزارش مطالعات انجام شده و یا داده های موجود معتبر ارائه شده (شامل: نوسانات جزر و مد، ارتفاع امواج، شدت جریان های دریایی، عمق آب، جنس بستر، جریانات آبی، سرعت و جهت وزش باد، دامنه مطلوب پارامترهایی مانند دما، شوری، ویژگی های فیزیکوشیمیایی آب، شرایط هیدروبیولوژی و منابع آب، TDS، ارزیابی مخاطرات بیولوژیکی آب و نوع گونه ماهی پرورشی) که به تایید سازمان شیلات ایران رسیده باشد و با رعایت موارد زیر تعیین و به مورد اجرا گذارده می شود.

۱-۶- امکان دسترسی به مرکز و نیز نمونه برداری فراهم باشد.

۲-۶- از سازه های مناسب برای محصور نمودن محیط آبی مورد نظر استفاده شود.

۳-۶- به کارگیری سامانه مهار مناسب .

۴-۶- جریان آبی به نحوی برقرار باشد که نیازهای فیزیولوژیک و پرورشی گونه ماهی مورد نظر را در مراحل مختلف پرورش تامین نماید (سرعت جریان آب بیش تر از ۱۰ و کمتر ۱۰۰ سانتی متر بر ثانیه باشد).

۵-۶- استقرار مرکز در مناطقی از دریا که محل ورود آلودگی های شیمیایی، فیزیکی و بیولوژیکی کارخانجات صنعتی، کشاورزی، خانگی می باشد و نیز مصب رودخانه ها و محل ورود رسوبات و آلاینده ها و فلزات سنگین که به نحوی بر پارامترهای فیزیکوشیمیایی آب تأثیر گذار می باشند، ممنوع است.

۶-۶- خارج از محدوده آبراهه های تردد کشتی ها، قایق ها و نیز خارج از محدوده فعالیت های صیادی باشد.

۷-۶- پرورش همزمان گونه های غیرمتجانس (گونه های با شرایط پرورش متفاوت و نیز رفتارهای تغذیه ای و بیولوژیک مختلف)، در یک مرکز، ممنوع می باشد.

ماده ۷- متقاضی اخذ پروانه بهداشتی تاسیس باید گزارش مطالعات انجام شده و یا داده های موجود معتبر (موضوع ماده ۶ این دستورالعمل) را به همراه نقشه جغرافیایی (UTM) پهنه آبی مورد نظر، محل استقرار مرکز در دریا، نوع و اندازه سازه ها متناسب با ظرفیت و نیز گونه ماهی پرورشی و سایت پشتیبان ساحلی؛ که به تایید سازمان شیلات ایران رسیده باشد را در سامانه مربوطه بارگذاری نماید.

ماده ۸ - شیوه های نگهداری و پرورش:

نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی به شیوه های زیر امکان پذیر می باشد:

۱-۸- نگهداری و پرورش ماهی در قفس های ثابت، شناور، غوطه ور و قابل غوطه وری

۲-۸- نگهداری و پرورش ماهی در پن

ماده ۹- ظرفیت مرکز:

حداقل ظرفیت مرکز (مزرعه) نگهداری و پرورش ماهی در خصوص قفس (ثابت، شناور، غوطه ور و قابل غوطه وری) و در خصوص پن؛ ۲۰۰ (دویست) تن در سال در نظر گرفته می شود.

تبصره- حداکثر ظرفیت براساس طرح ارائه شده از سوی متقاضی و امکانات و تجهیزات مندرج در این دستورالعمل محاسبه و تعیین می شود.

ماده ۱۰- حداکثر ظرفیت نگهداری و پرورش ماهی در هریک متر مکعب (تراکم) در محیط های محصور؛ مطابق جدول (۱) محاسبه و تعیین می شود:

جدول (۱): حداکثر ظرفیت نگهداری و پرورش ماهی در هر متر مکعب (تراکم) در محیط های محصور دریایی		
نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی		حداکثر ظرفیت در هر متر مکعب (بر حسب کیلوگرم)
قفس	ماهیان خاویاری	۱۰
	سایر ماهیان	۲۰
پن	ماهیان خاویاری	۵
	سایر ماهیان	۵
* ظرفیت براساس وزن ماهی در پایان دوره پرورش محاسبه می شود.		

ماده ۱۱- حریم بهداشتی مرکز:

رعایت حریم بهداشتی بین مراکز (مزارع) نگهداری و پرورش ماهی در قفس (ثابت، شناور، غوطه ور و قابل غوطه وری) و یا در پن تا ظرفیت پانصد تن؛ حداقل یک هزار متر و برای مراکز (مزارع) نگهداری و پرورش ماهی در قفس/پن بیش از پانصد تن؛ حداقل ۳ (سه) هزار متر، الزامی است.

ماده ۱۲- فاصله بین قفس های نگهداری و پرورش ماهی در یک مرکز (مزرعه) بر حسب نوع قفس متفاوت بوده ولی رعایت حداقل فاصله ۲۰ متری از یکدیگر، الزامی است.

تبصره- در خصوص نگهداری و پرورش ماهی در پن در یک مرکز (مزرعه)، ضرورتی به رعایت فاصله بین پن های پرورشی نمی باشد.

ماده ۱۳- طرح و نقشه تاسیسات اصلی و پشتیبان:

طرح و نقشه مرکز باید توسط متقاضی اخذ پروانه بهداشتی تاسیس متناسب با ظرفیت و براساس اصول (Good GAP) (Aquaculture Practice) عملیات صحیح پرورش، GHP (Good Hygiene Practice) عملیات بهداشتی خوب و نیز امنیت زیستی (Biosecurity) به نحوی تهیه و ارائه شود که شامل موارد ذیل باشد:

۱-۱۳- محل استقرار قفس /پن ها در دریا

۲-۱۳- تاسیسات پشتیبان (ساحلی): شامل بنادر و اراضی محدوده ساحلی می باشد که امکان پشتیبانی از مراکز نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی را فراهم می سازد که شامل؛ اسکله تخلیه و بارگیری، حوضچه آرامش، محل موتناژ و تعمیرات قفس، انبار نگهداری یخ، سرویس های بهداشتی و رختکن های اختصاصی، محل استقرار دامپزشک مسئول فنی بهداشتی (به منظور انجام

کنترل بهداشتی از سوی وی جهت ورود و خروج ماهیان، محل استقرار پرسنل شاغل در مرکز، مخازن سوخت، جایگاه شستشو و ضدعفونی به همراه امکانات مربوطه برای شستشو و ضدعفونی لوازم و تجهیزات، خودروهای حمل ماهی و نیز شناورهای صیادی (اختصاصی جهت دسترسی آسان به محل استقرار قفس ها/پن ها)، موج شکن، جایگاه تعمیر تور، طناب و محل نگهداری ضایعات می باشد.

۳-۱۳- سایر تاسیسات پشتیبان: که شامل؛ ساختمان اداری، انبارهای اختصاصی نگهداری خوراک (غذا)، انبار لوازم و تجهیزات و ماشین آلات و آزمایشگاه دامپزشکی (و یا عقد قرارداد رسمی با آزمایشگاه های مجاز مورد تایید اداره کل دامپزشکی استان) می باشد، که در صورت محدودیت اراضی ساحلی، می توان از اراضی غیر ساحلی واقع در همان استان برای این امر بهره گیری نمود.

تبصره ۱- متقاضی باید نسبت به معرفی تاسیسات پشتیبان بصورت اختصاصی و یا استفاده از سایت پشتیبان (مطابق شرایط مندرج در این دستورالعمل)، اقدام نماید که در این صورت ارائه معرفی نامه رسمی از سوی اداره کل شیلات استان در خصوص تعیین محل سایت پشتیبان در زمان صدور پروانه بهداشتی تاسیس و نیز ارائه قرارداد رسمی بهره برداری از سایت پشتیبان از سوی اداره کل مذکور در زمان صدور پروانه بهداشتی بهره برداری، الزامی می باشد.

تبصره ۲- رعایت ضوابط و مقررات سایر ارگان های مسئول قانونی از سوی متقاضیان احداث و بهره برداری تاسیسات پشتیبان مراکز نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی الزامی بوده و ضرورتی به رعایت حریم بهداشتی تاسیسات پشتیبان از سایر اماکن دامی و صنایع وابسته به دام، واحدهای صنعتی و مراکز خدماتی، سکونتگاه ها، جاده، راه آهن، فرودگاه ها، نمی باشد.

ماده ۱۴- برنامه کنترل بهداشتی آب:

برنامه کنترل بهداشتی آب منطقه استقرار مرکز از نظر ویژگی های فیزیکوشیمیایی، میکروبیولوژی و نیز حداکثر مجاز فلزات سنگین آب، باید بصورت زیر انجام پذیرد:

۱-۱۴- سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و یا واحدهای استانی و شهرستانی مربوط موظفند در زمان بازدید برای صدور پروانه بهداشتی تاسیس و یا بهره برداری مرکز، نسبت به نمونه برداری از آب از طریق کارشناسان مجرب اعزامی و ارسال نمونه ها به آزمایشگاه های مجاز (مورد تایید اداره کل دامپزشکی استان) اقدام نماید.

۲-۱۴- صاحب و یا متصدی مرکز موظف است از آب منطقه استقرار مرکز از طریق مسئول فنی بهداشتی مطابق دستورالعمل مربوطه، بصورت زیر نمونه برداری و نمونه ها را به آزمایشگاه های مجاز (مورد تایید اداره کل دامپزشکی استان) ارسال نماید.

۱-۲-۱۴- سالی یک نوبت برای آزمون های فیزیکوشیمیایی

۲-۲-۱۴- سالی دو نوبت برای آزمون های میکروبیولوژی

تبصره ۱- نتایج آزمایشات حداکثر فلزات سنگین آب ارائه شده از سوی سازمان شیلات ایران برای یک پهنه آبی مشخص که مناسب برای استقرار قفس ها تشخیص داده شده است، منوط به این که آزمایشات مربوطه در آزمایشگاه های مجاز (مورد تایید اداره کل دامپزشکی استان) انجام شده باشد و از تاریخ نتایج بیش از دو سال نگذشته باشد، می تواند ملاک عمل برای صدور پروانه های بهداشتی تاسیس مراکز مستقر در همان پهنه آبی مشخص قرار گیرد.

تبصره ۲- ویژگی های فیزیکوشیمیایی، میکروبیولوژی و نیز حداکثر مجاز فلزات سنگین آب منطقه استقرار مرکز باید مطابق جداول (۲)، (۳) و (۴) این دستورالعمل باشد.

تبصره ۳- هزینه های مربوط به اجرای برنامه کنترل بهداشتی آب منطقه استقرار مرکز بر عهده صاحب و یا متصدی مرکز می باشد.

جدول (۲) : ویژگی های فیزیکوشیمیایی آب:

ویژگی	مقدار مجاز	واحد اندازه گیری	توضیحات
دما	۸ - ۳۲	درجه سانتی گراد	برای آب های دریای شمال
	۱۵ - ۳۲	درجه سانتی گراد	برای آب های دریای جنوب
کدورت	۱۰	میلی گرم در لیتر	* ذرات جامد معلق در آب که توسط کدورت سنج اندازه گیری می شوند. * در صورت اندازه گیری با سشی دیسک (Sechy disc)، میزان شفافیت آب بایستی بیش از ۵۰ سانتی متر باشد.
نیتрат	حداکثر ۲۰۰	میلی گرم در لیتر (ppm)	
نیتريت	حداکثر ۱	میلی گرم در لیتر (ppm)	
فسفات	حداکثر ۱	میلی گرم در لیتر (ppm)	
PH	۷ - ۸/۵	آکوا پی اچ	
BOD	حداکثر ۳	میلی گرم در لیتر (ppm)	Biological Oxygen Demand (BOD)
COD	حداکثر ۶	میلی گرم در لیتر (ppm)	Chemical Oxygen Demand (COD)
آمونیاک	حداکثر ۰/۱	میلی گرم در لیتر (ppm)	
شوری	۵ - ۱۵	میلی گرم در لیتر (ppm)	برای آب های دریای شمال
	۱۵ - ۴۱	میلی گرم در لیتر (ppm)	برای آب های دریای جنوب
اکسیژن محلول	حداقل ۴	میلی گرم در لیتر (ppm)	برای ماهیان سطح زی
	حداقل ۳	میلی گرم در لیتر (ppm)	برای ماهیان کف زی

جدول (۳) : ویژگی های میکروبیولوژی آب:

نوع باکتری	* MPN/100ml
کلی فرم مدفوعی	۲۰۰

* MPN/100ml: Most Probable Number / 100ml of Sample

جدول (۴) : حداکثر مجاز فلزات سنگین آب:

ویژگی	مقدار مجاز (حداکثر)	واحد اندازه گیری
کادمیوم	۰/۰۳	ppm
منگنز	۱	ppm
آهن	۱	ppm
روی	۰/۱	ppm
قلع	۱	ppm
کروم	۱	ppm
سرب	۰/۱	ppm
جیوه	۰/۰۰۴	ppm
نیکل	۰/۱	ppm
آلومینیوم	۰/۱	ppm
مس	۰/۰۱	ppm

ماده ۱۵- مخازن و یا حوضچه های سازگاری (آداپتاسیون) باید دارای شرایط زیر باشند :

۱-۱۵- کف و دیواره های آن محکم و مقاوم بوده و در برابر آب غیرقابل نفوذ و قابل شستشو و ضدعفونی باشد.

۲-۱۵- مجهز به لوله آبرسان، زه کشی مناسب و مجزای تخلیه آب باشد.

۳-۱۵- دارای لوله های هوادهی متناسب با ظرفیت حوضچه باشد.

ماده ۱۶- رختکن و سرویس های بهداشتی باید دارای شرایط زیر باشند :

۱-۱۶- دارای شرایط بهداشتی ، نور کافی و تهویه مناسب باشد.

۲-۱۶- دارای رو شویی مجهز به آب سرد و گرم (که بدون دخالت دست باز و بسته شوند) ، صابون مایع ، حوله کاغذی یک بار مصرف و سطل درب دار باشد.

تبصره ۱- فاضلاب سرویس های بهداشتی نباید به دریا وارد شود.

تبصره ۲- در صورت به کارگیری کارکنان خانم ، وجود رختکن اختصاصی بانوان ، الزامی است.

ماده ۱۷- انبار نگهداری خوراک باید دارای امکانات زیر باشد :

۱-۱۷- کف و دیواره قابل شستشو و ضدعفونی باشد.

- ۱۷-۲- کف انبار به منظور جلوگیری از نفوذ آب و رطوبت و عوارض ناشی از آن باید از سطح زمین محوطه بیرونی بالاتر قرار گیرد. در غیر اینصورت صورت با فراهم نمودن تمهیدات لازم از نفوذ آب و رطوبت به داخل انبار جلوگیری شود.
- ۱۷-۳- امکانات کنترل رطوبت و دما و نیز جلوگیری از ورود جوندگان و حشرات موذی دارا باشد.
- ۱۷-۴- دارای تهویه مناسب باشد.
- ۱۷-۵- دارای پالت (محکم، مناسب و قابل شستشو و ضدعفونی) جهت نگهداری خوراک باشد.
- ۱۷-۶- دارای درب قابل کنترل برای جلوگیری از تردد افراد متفرقه به انبار باشد.
- ۱۷-۷- دارای وسایل توزین و توزیع خوراک باشد.

ماده ۱۸- تمامی تجهیزات و وسایل شامل: قفس، توری، بارج، مخزن غذا، لوله های توزیع و پخش غذا (حسب مورد) باید دارای شرایط و ضوابط بهداشتی زیر باشند:

- ۱۸-۱- در برابر حداکثر شدت، سرعت و ارتفاع امواج و نیز شدت و سرعت باد ثبت شده در منطقه، از استحکام لازم برخوردار باشد.
- ۱۸-۲- تمام سطوح آن ها به راحتی قابل تمیز کردن و ضدعفونی باشد.
- ۱۸-۳- فاقد لبه های تیز (که باعث ضرب خوردگی ماهی شود) باشد.
- ۱۸-۴- مقاوم در برابر زنگ زدگی، پوسیدگی و خوردگی باشد.
- ۱۸-۵- از موادی ساخته شده باشد که برای آبی مضر نبوده و با اصول زیست محیطی سازگار باشد.
- ۱۸-۶- قفس ها/پن ها شماره گذاری (نشانه گذاری) شده باشند.

ماده ۱۹- به منظور کنترل و مبارزه با جانوران مزاحم و پرندگان مهاجم در مراکز نگهداری و پرورش ماهی در قفس، استفاده از تورهای حفاظتی (تور ضد شکار و تور ضد پرنده) با ویژگی های زیر، الزامی است.

۱۹-۱- جنس تورها از مقاومت کافی برخوردار باشد.

- ۱۹-۲- قطر چشمه های تور باید به گونه ای در نظر گرفته شود که جانوران مهاجم قادر به عبور از آن ها نباشند.
- ۱۹-۳- از موادی ساخته شده باشد که کمترین جرم گیری و بارگیری مواد آلی را داشته باشند.

ماده ۲۰- شرایط صدور پروانه بهداشتی تاسیس و بهره برداری مرکز:

صدور پروانه بهداشتی تاسیس و بهره برداری مراکز نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی توسط سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و یا واحدهای استانی مربوط با رعایت مفاد این دستورالعمل و پس از طی مراحل اداری و قانونی مربوط امکان پذیر خواهد بود.

تبصره ۱- متصدی/مالک پروانه باید تعهد نامه ای مبنی بر « رعایت ضوابط و مقررات بهداشتی ابلاغی از سوی سازمان/ اداره کل دامپزشکی استان » را ارائه نماید.

تبصره ۲- نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی در قالب مجتمع های نگهداری و پرورش ماهی در قفس امکان پذیر نمی باشد.

تبصره ۳- اشخاص حقیقی و حقوقی که قبل از ابلاغ این دستورالعمل مبادرت به اخذ پروانه بهداشتی تا سیس و یا بهره برداری نموده اند، صدور پروانه بهداشتی بهره برداری و یا تمدید پروانه مذکور با رعایت ضوابط و مقررات مربوطه امکان پذیر می باشد.

ماده ۲۱- شرح وظایف:

اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی دریافت پروانه بهداشتی بهره برداری نگهداری و پرورش ماهی در محیط های محصور دریایی، ملزم به معرفی مسئول فنی بهداشتی برابر شرایط مندرج در ماده (۱۲) آئین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی، به اداره کل دامپزشکی استان می باشند.

تبصره ۱- در خصوص مراکز (مزارع) با ظرفیت تولید پایین تر از ۱۰۰۰ تن در سال، هر دو مرکز (مزرعه) مستقر در محدوده یک استان می توانند یک نفر دکتر دامپزشک را مشترکاً به عنوان مسئول فنی بهداشتی، معرفی نمایند.

تبصره ۲- مسئول فنی بهداشتی مرکز باید تعهد نامه ای مبنی بر «انجام وظیفه کنترل کلیه امور بهداشتی مرکز/مراکز تحت مسئولیت، مطابق شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان دامپزشکی کشور» را به اداره کل دامپزشکی استان ارائه و پروانه اشتغال به عنوان مسئول فنی بهداشتی را از اداره کل مذکور اخذ نماید.

ماده ۲۲- اشخاص حقیقی و یا حقوقی دارنده پروانه بهداشتی بهره برداری ملزم به رعایت موارد ذیل، زیر نظر مسئول فنی بهداشتی می باشند:

۱-۲۲- تأمین بچه ماهیان / ماهیان حد واسط مورد نیاز از منابع مجاز (دارای پروانه بهداشتی بهره برداری معتبر)

۲-۲۲- اخذ گواهی سلامت (بهداشتی) برای بچه ماهیان / ماهیان حد واسط

۳-۲۲- رعایت شرایط بهداشتی قبل و حین حمل و نقل بچه ماهیان شامل :

۱-۲۲-۳- عدم غذادهی به بچه ماهیان / ماهیان حد واسط حداقل ۲۴ ساعت قبل از حمل و نقل

۲-۲۲-۳- ممانعت از تراکم بیش از حد ماهیان در مخازن حمل و نقل

۳-۲۲-۳- استفاده از مخازن حمل مناسب و دارای تجهیزات هوادهی و جلوگیری از تغییرات شدید درجه حرارت یا اکسیژن محلول در طی مسیر حمل و نقل

۴-۲۲-۳- حمل توسط خودروهای مجاز (دارای پروانه اشتغال به حمل بهداشتی معتبر از اداره کل / اداره دامپزشکی شهرستان)

۴-۲۲- کنترل بهداشتی خوراک و رعایت شرایط بهداشتی انبارداری شامل :

۱-۲۲-۴- تأمین خوراک (صرفاً بصورت بسته بندی شده) با کیفیت و پایداری مناسب و متناسب با نیاز غذایی گونه پرورشی از نظر ساین و اجزای غذایی از کارخانجات مجاز (دارای پروانه بهداشتی بهره برداری و پروانه بهداشتی ساخت معتبر)

۲-۲۲-۴- اخذ گواهی بهداشتی حمل خوراک صادره از سوی مسئول فنی بهداشتی کارخانه تولیدی در سامانه یکپارچه قرنطینه و تایید تخلیه توسط مسئول فنی بهداشتی مرکز

۳-۲۲-۴- ضد عفونی کردن انبارها قبل از انبار کردن غذا

۴-۲۲-۴- استفاده از پالت مناسب (قابل شستشو و ضد عفونی) و رعایت فاصله مناسب بین آن ها

۵-۲۲-۴- رعایت تهویه مناسب در زمان انبارداری

۶-۲۲-۴- استفاده از توری برای مبارزه با حشرات و تله گذاری برای مبارزه با جوندگان

- ۲۲-۴-۷- کنترل مداوم غذا و بررسی هر گونه تغییر رنگ و بو و توجه به تاریخ مصرف آن
- ۲۲-۵- اعمال تمهیدات زیر برای کنترل و مدیریت مواد زائد شامل: ضایعات غذا، موجودات چسبیده به تورها، ماهیان مرده، کیسه های غذا، طناب ها و تورهای پوشیده و یا اجزای شکسته شده قفس ها
- ۲۲-۵-۱- استفاده از غذا با کیفیت بالا و استفاده از تکنولوژی مناسب غذادهی
- ۲۲-۵-۲- جمع آوری منظم و دائمی ماهیان مرده برای جلوگیری از هجوم موجودات شکارچی و بروز بیماری ها و امحاء بهداشتی آنها
- ۲۲-۵-۳- استفاده از مواد مجاز ضد موجودات چسبنده برای جلوگیری از مسدود شدن چشمه های تور
- ۲۲-۵-۴- جمع آوری مواد زائد با استفاده از پمپ های غوطه ور و یا متصل کردن قیف های بزرگ PVC به کف قفس ها
- ۲۲-۵-۵- در صورت امکان جابجا نمودن دوره ای قفس ها/پن ها برای جلوگیری از ایجاد شرایط کیفی نامطلوب در رسوبات بستر به منظور کاهش تأثیرات نامطلوب بر آبزیان
- ۲۲-۶- رعایت شرایط بهداشتی حمل و نقل ماهیان (پایان دوره پرورش) شامل :
- ۲۲-۶-۱- بازدید ظاهری ماهیان قبل از بارگیری و اطمینان از سلامت آن ها
- ۲۲-۶-۲- استفاده از خودروهای یخچالدار/شناورهای صیادی واجد شرایط (دارا بودن شرایط بهداشتی مربوطه و پروانه اشتغال به حمل بهداشتی معتبر از اداره کل دامپزشکی استان)
- ۲۲-۶-۳- صدور گواهی بهداشتی حمل ماهیان پرورشی در سامانه یکپارچه قرنطینه
- ۲۲-۷- شناورهای صیادی باید طی یک برنامه مدون در محل مناسب شستشو و با استفاده از ترکیبات مجاز ضدعفونی شوند.
- ۲۲-۸- صاحب و یا متصدی مرکز موظف است در پایان هر دوره پرورشی با اطلاع اداره کل دامپزشکی استان نسبت به آیش گذاری مرکز حداقل به مدت یک ماه و نیز نمونه برداری از بستر محل استقرار قفس و ارسال نمونه ها به آزمایشگاه های مجاز (مورد تأیید اداره کل دامپزشکی استان) جهت انجام آزمایشات مورد نیاز مطابق دستورالعمل های ابلاغی از سوی سازمان، اقدام و نتایج آزمایشات انجام شده را به اداره کل دامپزشکی استان ارائه نماید.
- ۲۲-۹- ثبت داده های عملیات پرورش (رها سازی، تلفات، غذادهی، زیست سنجی و غیره) ، اطلاعات و گزارشات توسط مسئول فنی بهداشتی به صورت منظم و به موقع در سامانه پایش و مراقبت بیماری های آبزیان و نیز بصورت دسته بندی شده (ترجیحا " تحت برنامه های کامپیوتری نظیر Excel) و نگهداری آن ها به مدت حداقل دو سال در محل مناسب جهت ارائه به بازرسین بهداشتی اعزامی از سوی سازمان / اداره کل / اداره دامپزشکی شهرستان اقدام نماید.

ماده ۲۳- اشخاص حقیقی و یا حقوقی دارنده پروانه بهداشتی بهره برداری در صورت تخطی از اجرای ضوابط و مقررات بهداشتی به تشخیص سازمان با رای دادگاه صالح متعهد به پرداخت خسارت وارده به مصرف کنندگان اقلام غیر بهداشتی یا ناسالم می باشند. تعیین نوع و میزان خسارات وارد شده به مصرف کننده به عهده مرجع ذی صلاح قانونی و تعیین نسبیت بین منشاء آسیب (قصور یا تقصیر مسئول فنی بهداشتی) و آسیب وارد شده و صدور حکم متناسب مطابق قانون مجازات اسلامی و سایر قوانین مربوط به عهده دادگاه صالح است (موضوع ماده ۳۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۹۵ و آئین نامه اجرایی مربوط- مصوب ۱۳۹۷).

ماده ۲۴- این دستورالعمل در (۲۴) ماده و (۱۵) تبصره تدوین و از زمان ابلاغ لازم الاجرا می باشد.